

Komentarji

Zatek konca Lige? — V Italiji je konec česa?

Iz Rima poročajo, da je zdaj Italija na vrsti, ki zapusti Ligo narodov. Mussolini je zadnje dni sklical sejo vrhovnega fašističnega sveta za 5. decembra in na dnevni red bodo "važni sklepi glede odnošajev Italije do Lige narodov". Obenem je fašistični tisk dobil nalogo, da napada Ligo.

Fašistična Italija je že tretja imperialistična sila, ki zapuša Ligo. Militaristična Japonska ji je obrnila hrbet in fašistična Nemčija je odšla ter jezno zapustila vrata za seboj. Hitler naj išče zveze s kitajskimi militaristi, da se zavarujejo proti neki ameriško-sovjetski alianci, katere nikjer ni in najbrž je tudi ne bo.

Takšen je položaj v tem momentu. Razorožitvena konferenca je za vse praktične svrhe mrtva; zdaj umetno podaljšujejo njeno umiranje.

Liga narodov je faktično še Francija in Anglija; to je vse. Ker sta ti dve še zraven, so tudi njihovi trabantje — razne majhne države.

Tako se kristalizira povojni kapitalistični svet. Maske "miru in prijateljstva" padajo drug za drugo in imperialisti ter diktatorji si mislijo, da zdaj lahko pokažejo svoje pravo lice. Čim prej — tem bolje.

Pred nekaj dnevi je dnevni tisk naznanil, da je Mussolini apel žalostinko nad grobom kapitalizma v Italiji. Ekonomski liberalizem je mrtev, je povedal Mussolini. Odslej je Italija korporativna država. Ljudje so gledali in skomigali.

Naj bo "korporativna država" kakršnokoli zver ali kakršnokoli ekonomski angel, vse vesti iz Italije dokazujejo, da se vede čisto kapitalistično. Ima medni sistem za delavce in profiten sistem za privatne podjetnike. Korporacije izdajajo delnice in bonde — in Mussolinijeva vlada jamči za dividende od delnic privatnih družb. Te dividende pa morajo priti iz davkov, ki jih Italijani plačujejo, da jim kripljejo kosti. Nič novega in nič — lepega za italijanske kmetje in delavce.

Mussolini je dal kapitalizmu v Italiji, kolikor je bilo tam kapitalizma, le drugo ime — vse drugo je ostalo pri starem. Če pa Mussolini misli, da so vsi prav vsi delavci v Italiji tako bedasti, da tega ne vidijo in ne vedo, se grdo moti in nekega dne bo vedel, kako se je zmotil.

Mussolini je dosegel precej sprememb za — sebe in svoje prijateljske fašiste; tudi italijanski podjetniki se nimajo dobiti pritožiti. Vsem tem se dobro ved in nič nimajo proti Benito-vim deklaracijam in proklamacijam, ki odidejo sproti v zrak.

Kapitalizma ni uničil, uničil pa je — svobodno delavsko gibanje. To je vse, s čimer se more Mussolini ponašati in za to razbojniško delo mu je lahko grajevalna reakcija vsega sveta.

Mussolini ne bo uničil kapitalizma, to je bistva kapitalističnega sistema, kajti kakor hitro bi to storil — bi uničil obenem fašizem in samega sebe. Mussolini ne more nikamor. Stati mora v kolu bajonetov in kričati. To je vse. Njegova "korporativna država" je gozd bajonetov.

Referenda v Kansasu glede suše
Topeka, Kans. — Država Kansas, najstarejša suha država v Uniji, ki ima že 53 let pravnomočno določbo v svoji ustavi, da glasovala v novembru 1934, bo odobrila svojo državno prohibicijo še nadalje ali ne. Tako je sklenila državna zbornica te države.

FEDERALNA KONTROLA PRODUKCIJE ŽGANJA

Strogo nadzorstvo s pravilnikom žganjarske industrije. — Pinchotov načrt državnega monopola močnih pijač sprejet v Pennsilvaniji

Washington, D. C., 23. nov. — Administracija agrarne uravnave (AAA) je včeraj objavila pravilnik žganjarske industrije in v tem pravilniku je bil razodet načrt predsednika Roosevelta za strogo federalno kontrolo proizvodnje in razpečevanja žganja in ostalih močnih likerjev. Kasneje prideta pravilnika za vino in pivo.

Žganjarski pravilnik je začasna uredba, ki nadomesti medvladje med 5. decembrom, ko bo 18. amendment oficijelno pokopan in še neznanim datumom prihodnjega leta, ko kongres sprejme nove ukrepe za reguliranje trgovine z alkoholnimi pijačami — ampak vse kaže, da bo Roosevelt predložil kongresu v glavnem vse to, kar je zdaj v žganjarskem pravilniku.

Ta pravilnik — ki je delo AAA — določa v glavnem, da vse distilerije, ki producirajo žganje, morajo biti strogo ločene od prostora, v katerih se bo žganje prodajalo na drobno; ne smejo imeti nobenih finančnih interesov v žganjetočilnicah. Pravilnik je v glavnem naperjen proti butlegarjem in raketerjem.

Predsednik imenuje pet mož, ki bodo likerska kontrolna komisija. Nihče ne bo smel prodajati žganja, če ne dobi dovoljenja od te komisije. Pravilnik sugerira, da \$1.50 za kvort žganja je dobičkonosna cena na drobno. Komisija lahko omeji produkcijo. Maksimalni delovnik za delavce v žganjarski industriji bo 42 ur v tednu in minimalna mezdja 40c na uro.

Kakor poročajo, je Roosevelt sprva hotel imeti federalno korporacijo, ki naj vodi produkcijo in razpečevanje likerjev, pa so ga menda pregovorili od tega.

Harrisburg, Pa. — Načrt gubernerja Pinchota za državni monopol žganja v Pennsilvaniji je bil 22. t. m. sprejet v državni zbornici kljub naporni opoziciji, ki je obdolžila gubernerja, da "suhaski Pinchot hoče zdaj biti kralj žganja." Načrt ima tri glavne točke, ki so: država odpre in vodi prodajalnice viskija od 9. zjutraj do 9. zvečer; gubernier imenuje komisijo treh mož, ki kontrolira vso produkcijo viskija v državi; restavracije, hoteli in klubi bodo lahko prodajali žgane pijače od sedmih zjutraj do dveh zjutraj.

Država računa na velik dobiček, ki ga mora porabiti za podporo brezposelnih delavcev in vzgojo treznosti.

Delničarjem dividende, delavcem cesto

New York. — Union Pacific železnica je te dni izplačala redne četrtletne dividende po \$1.50 na delnico ali \$6 na leto. Od 1919 do 1931 so dividende znašale po \$10 na delnico, lansko leto so bile \$8 in letos, kakor kaže, bodo \$6. Železnica je vrpla tisoče delavcev na cesto, da zniža obratovalne stroške. Njena kapitalizacija, kakor vseh drugih železnic, je nasrkana vode, od katere družba plačuje dividende.

Insuli izgubili penzijo

Chicago. — Direktorji starih javnonapravnih družb v severnem Illinoisu, katere je nekoč kontroliral magnat Samuel Insull s svojo družino, so v sredo sklenili, da s prihodnjim 1. januarjem odpravijo letno pokojnino v vsoti \$21.000, ki so jo prej določili Insulli. Zaključili so, da je to potrebno "v interesu delničarjev dotičnih družb." S tem je stari Insull odrezan od vseh dohodkov svojega bivšega imperija.

Hitler snubil Francijo

Obljubil je "mir z varstvom", toda Francija je hladna. Razorožitvena konferenca spet odgodena

Zeneva, 23. nov. — Odbor razorožitvene konference je včeraj sklenil, da se konferenca odgodi do 15. januarja.

Pariz, 23. nov. — Francoški uradni krogi so zelo hladno vzeli na znanje ponudbo nemškega diktatorja Hitlerja za "mir s častjo in varstvom" v zameno za enakopravnost, katero naj Francija prizna Nemčiji postopoma.

Kakor poročajo pariški "Le Matin", je Hitler zadnji tork poklical k sebi poročevalca Fernanda de Brinnona in mu dejal, da je Nemčija pripravljena na spravo s Francijo. Dva pogoja sta, Francija naj se izreče, da dobi Nemčija nazaj dolino Saar in da dobi enakopravnost v oborožitvi, ta enakopravnost pa lahko pride korak za korakom, ne nenkrat. Nemčija se pa temeljito odpove Alzaciji in Loreni in garantira Franciji, da je ne bo nikdar napadla z orožjem.

Francoški uradni krogi pravijo, da Hitlerju ne verjamejo. Hitler išče nov "alibi", da dobi dovolj časa in se dobro pripravi za — maščevalno vojno.

Sovjetsko letalo, največje na svetu, uničeno

Stirinajst ubitih, ko je veliko letalo padlo na tla pri poskusnem poletu

Moskva, 23. nov. — Veliko sovjetsko letalo K-7, ki je bilo največje na svetu in katerega so krstili za "ponos sovjotov", je včeraj padlo na tla v okolici Karkova in 14 oseb je bilo ubitih. Letalo je bilo na poskusnem poletu iz kraja velike sovjetske tovarne za izdelovanje letal. Izdelano je bilo po sovjetskih načrtih in zgradili so ga ruski delavci sami. Sovjetska vlada je tako imenovala komisijo, da preišče in določi odgovornost za nesrečo ter dožene, če ni bila zraven kakšna skrita sabotaža.

Letalo K-7 je bilo monoplan s šestimi motorji v krilu in s kabini, v katerih je bilo prostora za 128 potnikov. Prej so naredili z letalom 40 poskusnih in vse so se dobro obnesle; ta poskušnja je bila zadnja.

Med ubitimi je pilot Snegirev, šef aviatične tovarne v Karkovu, dalje inženirji in gradbeni strokovnjaki ter tajnik komunistične sekcije delavcev v omenjeni tovarni.

Vlada kupuje svoje lastne bonde

Washington, D. C. — Henry Morgenthau, novi zakladniški tajnik, je 22. t. m. izjavil, da je kredit Zdrženih držav "trden ko Gibraltar", obenem je pa naznanil, da zvezna vlada zdaj kupuje federalne dolžnice na trgu z namenom, da ustavi padanje cen tem dolžnicam. Federalne rezervne banke so zadnje tedne prenehale s kupovanjem teh bondev, ker se ne strinjajo z valutno politiko Rooseveltove administracije in posledica tega je bila, da so federalni papirji začeli izgubljati vrednost.

"Nigri" nimajo volilne pravice v Floridi

Tampa, Fla. — Pri zadnjih volitvah je to mesto imelo novo in edino politično stranko — "white municipal party". Kot je na jugu navada, je šla tudi ta "white" stranka v volilni boj z velikimi aspiracijami: preprediti "nigrom" priliko do volitev, kar so dosegli stoddostno. Niti en črnc ni volil.

Od 40.000 kvalificiranih volilcev, se je volitev udeležilo manj ko pet tisoč. Da so superiorni Tampicani izvolili "belo" listo, se razume, ker to je bila edina lista pred volilci, kakor Hitlerjeva v Nemčiji.

VELEBIZNIS SE JE SPRAVIL NAD ŠEPASTO NRA

26 industrijskih asociacij se je združilo za boj proti plavemu orlu. Delavski odbor jim je najbolj napoti

Washington. — Še ni dolgo, ko je Hugh Johnson grmel proti stavkam delavstva in jih imenoval "industrijsko sabotažo". O tem je imel posebno vitriolčen govor na konvenciji Ameriške delavske federacije, kjer je vihtel pest proti vsem "sabotažnikom" NRA.

Njegova kritika delavstva je bila neupravičena, ker so unije posamezno in kot celota najbolj vnete za NRA. Kritika je upravičena le do par jurisdikcijskih stavk, proti ostalim, ki so bile in so še naperjene proti nizkim plačam, slabim razmeram pri delu ali pa vseled zanikanja pravice do organizacije, pa bi tudi vlada ne smela biti proti, upoštevajoč industrijski zakon in njegovo tolikokrat naglašane namene.

Johnsonovo grmenje proti stavkam teh ni odpravilo, ker jih ni moglo. Te izvirajo iz razrednega boja. Imelo pa je te posledice, da se je velebiznis opogumil in sedaj odprto nastopil proti NRA in industrijskemu zakonu, predvsem proti izvajanju delavske točke.

Pod vodstvom National Manufacturers asociacije se je te dni združilo 26 glavnih industrijskih asociacij, ki so NRA napovedale odprt boj. Vodil ga bo posebni odbor, katerega tvorijo predsedniki in drugi eksekutivni uradniki teh asociacij skupno z National Manufacturers asociacijo.

V sprejeti resoluciji naglašajo "potrebo po skupni akciji podjetniških organizacij" proti nekaterim smernicam vlade, v glavnem proti "ograjanju samovlade industrij" in proti delavskemu odboru.

Iz resolucije je razvidno, da je glavni boj industrijskih baronov naperjen "za ohranitev zdravih odnošajev med delodajalci in delavci", kar v podjetniškem jeziku pomeni openšparstvo. O vladnem delavskem odboru pravijo magnetje, da s svojo taktiko daje delavcem le potuho za stavljanje in zavlačuje "naglo poravnanje istih". Resnica pa je, da delavski odbor le izravnavna stavke, jih preprečuje in skrajšuje. Vsa njegov rekord to pokazuje.

Na kakšen način se bodo industrijski baroni vrgli proti delu tega odbora, zaenkrat še ni razvidno. Najbrž se bodo poslužili še večje sabotaže s tem, da bodo še bolj gladali pravilnike, na drugi strani pa odbor ignorirali ter izzivali. Vse to bo prineslo le nove industrijske boje. Ameriški burbonci niso nič pozabili in se ničesar naučili.

Oljni delavci in "new deal"

Midwest, Wyo. — "New deal" je prinesel oljnemu trustu zvišanje cen gasolina od pet do sedem centov na galon, kar mu bo prineslo od tri četrtine do ene milijarde na leto. Od te vsote bo porabili za višje plače največ do sto milijonov na leto.

Koliko je delavcem prinesel novi deal, pokazujejo tukajšnje razmere. Delavci so dobili zvišanje od \$4 do \$20 na mesec, na drugi strani so se pa podražile cene življenjskim potrebščinam in stanarina skoraj za polovico več ko znaša zvišanje. V pogledu kupne sile so delavci danes na slabšem kakor so bili pred "new dealom". Edina pridobitev je v novem razpoloženju delavcev, ki so se pričeli organizirati tudi na tukajšnjem oljnem polju.

Lista rudarjev v Penni zmagala na vsej črti!

Kanada mogoče dobi centralno banko

Priporoča jo posebna komisija; ali bo privatna ali vladna?

Ottawa. — Posebna vladna komisija o bankirstvu priporoča takojšnjo ustanovitev centralne banke za vso Kanado, ki naj bi imela monopol nad izdajanjem vsega denarja. Komisijo tvorita dva angleška bančna eksperta, dva kanadska bankirja in gubernier province Alberta Brownlie.

Vprašanje centralne banke bo prišlo pred parlament, ko se snide k zasedanju. Večina komisije priporoča, naj bo banka privatna, češ, da bi jo to "obvarovalo pred politiko", gubernier Brownlie pa priporoča, naj bo banka vladna institucija.

Bankirji, ki so za to, da je banka privatna, gotovo niso tako nalivni, da bi verjeli, da bi jo postavilo izven političnih vplivov. Dejstvo je, naj bo tako važna finančna institucija privatna ali vladna, bi bila obenem tudi mogočen političen faktor.

Pred parlamentom bo to eno najglavnih vprašanj. Nova socialistično delavska stranka, Canadian Commonwealth Federation, ki je pri zadnjih volitvah v provinci British Columbij potegnila eno tretjino glasov, ima v svojem programu zahtevo za ustanovitev vladne centralne banke in podpiranje vsega bankirstva. Konservativci in liberalci so za to, da je ta banka v privatnih rokah.

Iz poročila komisije je razvidno, da delajo najboljši biznis tiste banke, ki izdajajo denar, pri čemer imajo eno tretjino profita. In ves denar bi izdajala centralna banka, pa bila v privatnih ali vladnih rokah.

Komisija priporoča tudi razne druge reforme: ustanovitev posebne vladne bančne korporacije za kratkoročna posojila farmerjem; prepovedanje bančnim direktorjem, da bi sedeli na sejah, ko se glasuje o kreditu podjetjem, v katere so zainteresirani, in končno odpoklic zakona, ki določa maksimalne obresti po sedem procentov. Proti zadnji točki je le gubernier Brownlie.

Registracija brezposelnih, ki niso reliefniki

Uposlovanje pri javnih delih uključuje tudi one, ki ne prejmejo podpore

Chicago. — Federalni uradniki v okraju Cook, ki vodijo uposlovanje pri javnih delih, katere financira federalna vlada v prid brezposelnim delavcem, so naznanili v sredo, da so določbe objavljene in ne bo nobene diskriminacije med onimi, ki so na reliefni listi in onimi, ki niso.

Vsi brezposelni, ki želijo delo pri javnih delih, naj se registrirajo. V Chicagu je 41 postaj za registriranje in se nahajajo v vseh delih mesta. Vsakdo naj poizve, kje je njegova postaja. Dalje so naznanili, da registracija še ne pomeni, da pojde registriranec takoj na delo; moral bo počakati, dokler ga ne pokličejo. Vsa dan je uposlenih okrog tisoč ali več mož. Uposlovali bodo tudi ženske.

Bankirji zahtevajo vzpostavitev zlate valute

Washington, D. C. — Svetovalni svet federalnega rezervnega odbora, ki sestoji iz vodilnih bankirjev v vseh dvanajstih federalnih rezervnih distriktih, je 22. t. m. sprejel resolucijo za hitro vzpostavitev zlatega standarda v Zdrženih državah.

Volitve zastopnikov za kolektivno pogajanje med rudarji in jeklarskimi baroni pokazale, da rudarski delavci ne marajo za kompanijsko unijo

Pittsburgh, Pa., 23. nov. — Včeraj so se vršile prve volitve rudarskih zastopnikov za kolektivno pogajanje na podlagi Nire med rudarji in jeklarskimi družbami, ki posedujejo takozvane "captive mines" ali premogovnike za industrijsko rabo v južno-zapadnem delu Penne. Volitve so se vršile na podlagi nedavnega sporazuma med rudarsko unijo in svezno vlado ter pod nadzorstvom federalnega delavskega odbora. Rudarji iz štiriinajstih premogovnikov so volili. Izbrali so med listama kandidatov, ki sta ju postavili rudarska unija United Mine Workers in kompanijska unija. Poleg teh so bile liste "neodvisnih" kandidatov.

Rezultat je, da je lista rudarske unije zmagala na vsej črti z večino 16 proti 1. John L. Lewis, ki je bil na čelu liste rudarske unije, je prejel 6024 glasov, njegov nasprotnik pa nekaj čez 400 glasov.

Organizirani rudarji so izvolili šest zastopnikov, vseh šest kandidatov na listi. Od teh so trije distriktni zastopniki, trije pa predstavljajo "national board."

Danes se vrše volitve v ostalih petnajstih premogovnikih.

Pietenarji v Readingu ponovno zastavkali

Stavka je nastala radi odložitve dveh delavcev in antiunijske taktike podjetja

Reading, Pa. — (FP) — Pri Rosedale Knitting Mills Co. v predmestju Readinga je zopet zastavkalo nad dva tisoč delavcev, ko je družba odločila dva unijska delavca ter namignila, da bo tovarno očistila vseh unionistov.

To je ena največjih pietenarskih družb v deželi in uposluje v tukajšnji tovarni 2300 delavcev. Razen okrog 250, večinoma deklet, so vsi ostali zastavkali, tudi večje število tistih, ki so pri unijem glasovanju pod vodstvom vladnega delavskega odbora glasovali za kompanijsko unijo, ki je dobila 500 glasov.

Da bo prišlo do nove stavke, je bilo razvidno takoj po zadnji splošni stavki, ker jo družba pričela arogantno nastopati proti organiziranim delavcem in se s unijakim odborom sploh ni marala pogajati. Delavce je šikanirala na razne načine, obenem pa kar naprej vodila agitacijo za svojo kompanijsko unijo.

In ker je spreviedla, da si delavcev ne more podvrčeti z različni šikanami, je namignila, da bo odslavila 600 unionistov. Komaj pa je odslavila dva, so delavci odglasovali za stavko in se ji tudi pridružili 90 odstotno. S piktetranjem upajo pridobiti na stavko tudi ostale.

Ker je državna policija pričela roboto nastopati proti piktetom in jih takoj prvi dan aretirala šest, so stavkarji poslali večjo deputacijo do gubernerja s pritožbo proti državnim kôzakom ter z zahtevo, da jih ukroti ali pa odpokliče.

Zadevo, radi katere je stavka nastala, so izročili vladnemu delavskemu odboru, ki ima v smislu dogovora reševati vse spore.

Situacija v drugih pietenarskih tovarnah v tem kraju ni dosti boljša od te družbe. Voditelji unije pravijo, da radi arogantnosti podjetnikov lahko nastane splošna stavka pietenarjev v tem mestu. Podjetniki glodajo pravilnik na vseh koncih.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society
Naslojina: za Zdravico drava (svoj
član) v Kanado \$6.00 na leto, \$1.00 na
prijavo, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in
Cleveland \$7.50 na leto, \$1.75 na prijavo; za
inmate \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Črna oglasa po dogovoru. - Kopirati se ne
smajo.
Advertising rates on agreement. - Manu-
scripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Domač drobiž

Smrt članice

Springfield, Ill. - Umrla je
Elizabetha Dixler, roj. Šipek, člani-
ca društva št. 47 SNPJ. Pod-
legla je raku in bolna je bila 13
mesecev. Zapušča brata v Mil-
waukeeju, druga dva brata in tri
sestre pa v stari domovini. Bila
je zelo popularna Slovenka v tej
naselbini.

Ubit v rovu

Leadville, Colo. - Pri delu v
tukajšnjem rudniku je bil ubit
Marko Kramarič.

Pionir utonil v Jolietu

Joliet - Poleg 24-letnega
Louisa Rolija, ki je našel smrt v
reki Desplaines 11. t. m., je
utonil tudi Steve Vertin, star 72
let in doma iz Dragutaja pri Čr-
nomlju. Vertin je bil že 50 let
v Ameriki in član JSKJ.

Tone Grdina komaj ušel smrti

Cleveland. - Anton Grdina,
bivši predsednik KSKJ, se je
pred nekaj dnevi vračal iz Penn-
sylvanije v Cleveland v svojem
avtu, v katerem je vozil vso o-
premo za filmske predstave in
zraven sebe je imel potnika. Ka-
kih 60 milj od Clevelanda se je
na cesti ognil avtobusu s šolski-
mi otroci, pri tem pa je neki de-
ček skočil pred njegov avto. Da
ga ne zadene, je Grdina zavil
vstran in zvrnil svoj avto v ja-
rek ob cesti. Čim se je avto pre-
vrnil, je začel goreti, k sreči je
pa Grdina hitro odprl vrata in
se rešil s svojim potnikom vred
v skrajnem trenutku, kajti v ne-
kak hipih je bil ves avto v ognju
in zgorel je, da ni ostalo nič dru-
gega ko železno ogrodje.

Vehovec zmagal z 12 glasovi

Cleveland. - Rezultat ponov-
nega štetja glasov v 32. wardi je
bil, da je Anton Vehovec izvol-
jen za councilmana z dvanajsti-
mi glasovi večine.

Adamičevi članki

Pittsburgh, Pa. - Louis Adamič
je objavil v Zajedničarju,
glasilu HBZ, dolg članek, v ka-
terem je opisan položaj Jugo-
slavije ob petnajstletnici njene
gospodarske obnove. Članek je zelo
išrpen v političnem, kulturnem in
socialno-ekonomskem prikazovan-
ju položaja ter zelo kritičen na-
pram režimu Jugoslavije.

Gangeške metode v zal-
ranju unijske kampanje

Dva detektiva aretirana, ker sta
ugrabila in obstrelila unijske
uradnike

New York. - (FP) - Dva de-
tektiva Burnsove agencije sta
bila dva unijska uradnika in ju
obtožena umora, ker sta ugra-
bila dva unijske uradnike in ju
nevarno obstrelila, ko sta sled-
nja skušala pobegniti iz avto-
mobila. Oba uradnika se naha-
jata v bolnišnici in bosta naj-
brž podlegla ranam.

Zrtvi gangeških metod sta Abe
Brouson, tajnik-blagajnik kra-
jevne unije živilskih delavcev
in Charles Johnson, organ zaoci-
te unije. Detektiva, ki sta ju
ugrabila in odpeljala na "izpre-
voz", sta Alex McPoland in
Charles Folsom.

Nasilje je sledilo poskusu or-
ganiziranja delavcev v
večji restavraciji na
Lastnik je naprosil detektivsko
agencijo na pomoč pri pobija-
nju unije. Omenjena detektiva
sta ugrabila unijske uradnika,
ko sta slednja piketirala re-
stavracijo. Vrgla sta ju v avto-
mobil in zunaj mesta, ko sta u-
radnika skušala pobegniti, sta
streljala nanju in ju težko ra-
nila, nakar je sledila aretacija.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Iz mojih zapiskov

Milwaukee, Wis. - Pod prit-
skom nevzdržljivih razmer je
bila zvezna vlada končno primo-
rana, storiti odločilne korake
vsaj za delno izboljšanje gospo-
darskega položaja. V prihodnjih
par tednih bo zaposlenih pri raz-
nih javnih delih v okraju Mil-
waukee okrog 15,000 brezposel-
nih, ki so dosedaj živeli na o-
krajne stroške. To bo seveda dvig-
nilo kupovalno moč ljudstva za
nekaj mesecev. Kaj bo potem, pa
vedo samo bogovi.

Ko je posebna komisija - i-
menovana pred približno enim
letom po županu Hoanu, da pri-
pravi načrte za odstranitev pod-
rtij, ki služijo v raznih delih me-
sta kot stanovanja za revne de-
lavске družine - podala svoje
poročilo, je nastal v taboru naših
"nestrankarjev" vihar. Kom-
isija je predložila načrt, po ka-
terem bi se zgradilo cenene
snažne in zdrave stanovanjske
hiše in to deloma s pomočjo po-
nujanega posojila od zvezne vlade.
Mesto ne bi trpelo pri tem ni-
kakih stroškov, ker bi bilo celo-
tno podvzetje na samoodplače-
valni podlagi. Kapitalistični hla-
pi v mestni hiši pa so načrtu na-
sprotovali, ker so tako zahtevali
interesi velikih zemljiških špek-
ulantov. Toda končno je bil načrt
sprejet in bo tudi uresničen. To
bo nudilo stalno delo tisočem
delavcem, obenem pa se bo za vse-
lej odstranilo nezdrave stanov-
nanjske podrtije, ki so sramota
za našo toliko opevano civilizacijo.

Kot eno izmed glavnih središč
ameriške kovinske industrije,
pričakuje naše mesto velika na-
ročila od sovjetske vlade. Tukaj-
šnji kapitalistični časopisi, ki so
še pred nekaj meseci metali strup
na Rusijo, so danes polni hvala
o socialistični sovjetski državi.

Razmere so močnejše od člo-
veka - kako težko so pač ameri-
ški mogotei pogoltnili grenke
medicino v obliki priznanja de-
lavске vlade, katero so obsodili
na smrt že tisočkrat...

Tudi, ki so že pred desetlet-
jem in poprej prerokovali klen-
no, popolno zmago in dviganje
sovjetske Rusije na stališče naj-
močnejše države na svetu, se ni-
so motili. Kdor prečita Arthur
Brisbanove opazke v nedeljnih
izdajah Hearstovih časopisov, pa
mora priznati, da je sovjetska
Rusija danes politično in gospo-
darsko najmočnejša in najtrd-
nejša država na svetu.

Rusija je danes kakor sonce,
okrog katerega kroži vse življe-
nje. Veliki učenjak, ki je nekaj
zapisal: Preteklost je bila roma-
naska, sedanjost je germanska,
bodočnost pa bo slovanska, je
imel prav. Iz Rusije prihaja nova
kultura, nova civilizacija. Pravo
bratstvo, pravica in svoboda -
svet, ki ne pozna individualistič-
nih principov takozvane kapita-
listične civilizacije - to je Ru-
sija danes.

S pomočjo mogočne ameriške
industrije se bo v bodoče dvigala
Rusija s silnim razmahom. Se
nekaj let in val naseljevanja, ki
se je pred par desetletji atekal v
Ameriko, bo krenil proti Rusiji.
Kar se je tam doseglo v prvi pe-
letki, je samo senca tega, kar se
bo doseglo v drugi.

Tudi ambicije japonskega im-
perializma so s priznanjem od-
stani Amerike uničene. Rusija
si je zagotovila mir, katerega
predvsem potrebuje za svoj mir-
ni razvoj.

Kaj se godi na Daljnem vzhodu,
pa moremo samo ugibati za-
enkrat. V nedeljo so brzojavili
poročila, da se je okrog 50,000
Činajskih vojakov pridružil
čilajski rdeči armadi. V pon-
delek so brzojavili kratko poro-
čilo, da se nacionalistična vlada
v Nankingu pripravlja na beg
v smer velikih zmag rdeče arma-
de - pokrajini Fukien.

ni ameriški ekonom poro-
ča, v istem času, da so razmere
v srednji Evropi valed gospodar-
skega položaja skrajno opasne in
da se ljudske mase pridružujejo
levičarskemu gibanju z vsemi sil-
lavni. Revolucija lahko izbruhne
tem ali onem delu teh držav
v kratkem času.

Tako se preobražuje svetovni
položaj pred našimi očmi. Živimo
v dobi silne revolucije, ko se vse
staro drobi v prah in razvaline,

iz katerih se že dviga stavba no-
vega, pravičnega družabnega re-
da.

Toda v naši naselbini imamo
še važnejše posle, ker smo pač
po svoje "kulturni" in pametni.
Zadnje tedne peremo našo rev-
no kulturo in se pripravamo, kdo
je modrejši, kaj je napredek, ter
posvečamo "Rokovnjačem" in
"Desetemu bratu" vso našo vzvi-
šeno pozornost.

"Kruha in iger nam dajte," je
nekaj kričalo rimsko ljudstvo,
in mi te sužnje pridno posnema-
mo.

Potem pa pride še naš rodo-
ljub, ki očita gotovim ljudem, da
so pokopavali napredek že dvaj-
set let. S tem je seveda nehote
priznal, da je pri njem osredoto-
čen ves napredek v njegovem
žepu in pa na tisti vili na Rož-
niku.

Seveda, za človeka, ki stalno
ribari v kalnih vodah, je tako
kavsanje v naselbini na vsak na-
čin dobrodošlo. Dokler se ljud-
stvo prepira za take malenkosti,
ne posveča resnim, globokim
problemom kruha in obstanka
nobene pozornosti. Kako pametni
so bili Habsburžani, dokler so
mogli vladati s svojim stari-
m geslom: "Deli in vladaj."

Za enkrat bo ta cirkus sedaj
spet končan, zato je naloga na-
prednega elementa v naši nasel-
bini, da posveti svoje moči in
svojo pozornost našim delavskim
problemom in da pusti na stran
malenkostne ljudi in njih malen-
kostne ideje. Fr. Novak.

ADF in priznanje sovjeto

Virden, Ill. - Ameriška delavska
federacija je te dni doživela
največji poraz v zgodovini svoje-
ga obstoja. Odkar obstoji Unija
sovjetskih republik in so boljše-
viki njeni krmariji, je ta delavska
federacija v Ameriki vodila
odločilen boj proti priznanju so-
vjeto po ameriški vladi. Na vsaki
letni konvenciji skoz 16 let
je z velikim pompom sprejema-
la resolucije proti ameriškemu
priznanju sovjetske Rusije. V
svrhu koncentracije boja proti
Rusiji je federacija popuščala v
vseh svojih prejšnjih bojih.

V tej dobi 16 letnega nasprot-
stva sovjeto, je Ameriška de-
lavska federacija popolnoma o-
pustila boj za zavarovanje brez-
poselnih in boj za sprejetje zakona
za starostno pokojnino de-
lavcem; tako je tudi opustila boj
za uresničenje več drugih delav-
cem potrebnih in koristnih stva-
ri. Vse to pa je storila zato, ker
ni izgledalo, da bi kongres ali
vlada v doglednem času name-
ravala kaj ukreniti v prilog de-
lavcev na račun podjetnikov.

Kljub vsemu njenemu mane-
vrisanju je Ameriška delavska fe-
deracija dobila velikanski udar-
ec: Vlada Združenih držav je
priznala sovjete!

Ameriška delavska federacija
je stala že na zelo šibkih nogah.
Na vseh oghi se je rušila in že
je izgledalo, da razpada. Sklican
je bil Kontinentalni kongres, ka-
terega namen je bil: ustanovi-
tev nove politične ali tretje stran-
ke ter preobnova atrokovnih u-
nij. To niso bili slabi ideali; na-
men je bil vzvišen, ki je kazal
pričetek nove dobe. Ta kongres
se je vršil v Washingtonu zra-
ven zvezne kongresne palače. U-
deleženci tega kongresa so mi za-
trjevali, da se v zvezni zbornici
niso prav nič zanimali, kaj se
godi v sosednjem poslopju; bral-
so le časopise, pa tudi v teh n-
bilo skoro nobenih poročil o kon-
gresu.

Tako se je namreč godilo na-
videz, v resnici pa je bilo dokaj
lrugače. Stari lisjaki so takoj
videli, kaj to znači. Nove dobe si
niso pod nobenim pogojem žele-
li; bili so s starim načinom vla-
davine popolnoma zadovoljni. Za
preprečitev preteče nevarnosti
nove dobe so neutegoma povsem
mirno in složno skrpucali nekak-
šen stvor, ki so ga nazvali Na-
rodni industrijski rekonstrukcijski
akt - ali Nira. Vsega vruga
so objubili, v resnici pa niso na-
meravala nič dati. Ko so videli,
kako na slabem stališču je nji-
hova priležnica (American Fede-
ration of Labor), so vključili v
svojo Niro, da se mora delavstvo
nemudoma organizirati, češ, ker
pozneje bo prepozno. Namignili
pa so tudi, da bo honorirana (u-
poštevana) le AFL. Da so pa po-
krili svoj namen in karakter, so
lisjaki nalašč navedli v zakonu,
naj si delavstvo izbere organiza-
cijo po svoji volji, da bo spadalo
v organizacijo, ki si jo samo iz-
bere. Da je to resnično, imamo
pač danes dovolj dokazov. Na ta
način so vladni krogi okrepili
AFL, da sedaj lahko prenese
možnen udarec, ki ga je dobila z
ameriškimi priznanjem boljše-
viki, katerih so se tako strašno
ball. Med drugimi voditelji fe-
deracije je bil posebno boječ prvi
podpredsednik Matthew Woll.

Nira je le sredstvo, ki je po-
magalo speljati vodovje v na-
pačne struje in pri tem je spravi-
lo moze v aktivnost, kateri bi v
normalnih ozirih stali na drugi
strani.

Ameriško delavstvo je danes
bolj zmedeno ko kdaj prej; nje-
gov pravi napredek je spet za-
držan za par let. Greenove in
Wollove federacije se magnetje
zato branijo, da njen ugled med
delavstvom povišujejo, češ: do-
bra mora pač biti tudi za delav-
ce, drugače se je ne bi industrijski
branili. Na drugi strani je pa
dokaz, da sploh niso za nobeno
delavsko unijo, kajti, če bi prišli
organizatorji od kake druge u-
nije, bi tudi zvezna vlada stala
na strani prvih in bi zadnje vr-
gla v zapor. Simon Kavčič.

Poročilo s potovanja

Sharon, Pa. - Zadnjič sem po-
ročal, da so okoliški lovci obrnili
svojo ofenzivo proti zajcem in
divjim kokošem, jaz sem pa šel
nač gobe. Strah pred lovci pa me
je napotil v Pittsburgh in okoli-
co med moje prijatelje, da poagi-
tiram za dnevnih Prosveto. Pri
tem sem imel smolo, ker je de-
ževalo, nato pa se snežilo brez
konca in kraja, zato ni drugega
kazalo, kakor da ostanem doma
pri peči. Zima je nastala, prav
sibirska zima. Pa je že prešla in
nastalo je toplejše, pravo po-
mladno vreme.

Pred par dnevi so mi pisali iz
upravnštva Proletarca, naj grem
okrog za naročniki in v interesu
Družinskega koledarja. Seveda
sem to storil z veseljem in doži-
vel lep uspeh. Rojaki so mi šli
na srce v vseh ozirih. John No-
vak je ponovil letoletno naroči-
lo na Proletarca, na dnevnih
Prosveto pa se je nanovo naro-
čil, isto je tudi storil Mike Ru-
per. Naj omenim, da je Nova-
kova soproga dobra igralka in
pogajna ter dobra gospodinja; po-
streljala mi je z zajeto pečenko in
jo nekoliko poslala tudi moji že-
ni, katere se ji iskreno zahva-
ljujem za tako prijetno iznenade-
nje. Novak je pa poskrbel, da
nisem od žene onemogel. Tam-
kajšnji soc. klub št. 7 je sedaj
močnejši za enega novega člana
pričakuje pa še več novih članov.

Za prijaznost so vsem skupaj
iskreno zahvaljujem.
Dne 2. dec. priredi tukajšnji
Slovenski delavski dom veselico,
in zopet bo nekaj za vse. Odloči!

Ernst Torgler, nemški komu-
nist, obtožen požiga nemške
zbornične palače in v nevarnosti
eksekucije, čeprav dokazuje, da
je nedolžen.

Ernst Torgler, nemški komu-
nist, obtožen požiga nemške
zbornične palače in v nevarnosti
eksekucije, čeprav dokazuje, da
je nedolžen.

pa sem se, da grem še na potova-
nje pred veselico, da se bom la-
hko udeležil te priredbe dne 2. dec.
ako bo mogoče. Rojakom po na-
selbinah, ki jih nameravam obi-
skati, se pa priporočam, da mi
gredo na roko, ko jih obiščem. U-
pam, da bom v kratkem prejel
Ameriške družinske koledarje, s
katerimi bom rojakom lahko po-
stregel. Cena izvodu je 75c. Sezi-
te po njih! - Anton Zidansek.

Vabilo na veselico

Chicago, Ill. - Prijeten večer
zabave in razvedrila se nudi
vsem, ki posetijo veselico, kate-
ro priredi klub "Bled" dne 2. de-
cembra na severni strani mesta
v Flainerjevi dvorani na 1638 N.
Halstead st. Članice tega kluba
vas bodo z veseljem sprejele in
vam bodo postregle z vsem: do-
bro pijačo, vino in pivo, pa tudi
dober prizgizek je pripravljen.
Za ples bo igral Kočevarjev or-
kester, ki se dopade starim in
mladim.

Vatopnina k tej zabavi je niz-
ka. Samo 25c v predprodaji in
35c pri vratih. Preskrbite si
vstopnice sedaj; za onih deset
centov dobite velik vrč piva. Pri-
dite vsi in prepričajte se, da
Bledčanke vsem dobro postreže-
jo. A. Zavell, tajnica.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Cleveland, O., "Radovedo": -
Prvo ali krstno ime federalnega
administratorja Nire Hugh John-
sona se izgovori "Hju", ne
"Hjudž".

Organiziranje delavcev v
velikih industrijah

Kampanje v teku v mnogih indu-
strijah; avtni delavci pristopa-
jajo v tisočih

Washington. - Iz poročil or-
ganizatorjev Ameriške delavske
federacije je razvidno, da je
kampanja za organiziranje de-
lavcev v masnih industrijah v
polnem zamahu. Delavci pristopa-
jajo v unije v tisočih.

Večji uspeh prikazuje kampa-
nja za organiziranje avtnih de-
lavcev. Jack Anderson od stroj-
niške unije, ki je bil aktiven tri
mesece v Detroitu, Flintu in
drugih avtnih mestih v Michiga-
nu, je v tem času sam vpisal
15,000 delavcev. Pravi, da so
dvorane navadno premahne za
organizatorične shode. Slično
poročajo tudi drugi organiza-
torji.

Voditelji federacije vidijo or-
ganiziranje masnih industrij v
dogledni bodočnosti. Poleg kampa-
nje v avtni in jeklarski indu-
striji je v teku kampanja tudi
v drugih industrijah.

Brezposelni delavci v New Yorku prejema-
jo svinjino, katero prispeva federalna vlada. Med
delavci je mnogo Judov, ki po svoji veri ne smejo
jesti svinjine, toda prazen želodec ne pozna vere...

Avtni magnetje se
izobiti Nire

Novinar pravi, da jo bodo
nili skozi vrata, da se res
pred unijami. - "Toolmak-
ji" grade svojo organizacijo

Detroit, Mich. - (FP) - R-
naraščanja unionizma v av-
tinski industriji se je med avtni
magnetni pričelo gibanje, da
po novem letu iznebe pravilnik
pravi B. C. Forbes, Hearstov
distribuirski novinar, ki je v
članek v "Detroit Timesu"
tem vprašanju.

Če uspejo v tej nameri,
je vsekakor vprašanje, jim
do sledili tudi jeklarski bar-
ki tudi mrzijo pravilnik in s
zakon Nire valed tega, da
delavcem vtepel v glavo, da
jo pravico se organizirati. A
in jeklarski magnetje, ka-
tudi drugi, bi radi delavcem
bili to misel iz glave. Po
mnenju lahko to najprej de-
žejo, če se izvijajo iz Niro-
okovov in sledijo Fordu.

Unionizem se zaenkrat
usidral v avtni industriji,
ra pa novih moči dnevno. So-
Mechanics Educational Soc-
neodvisne unije izdelovalce
rodja in žigov (tool in
makers), ki je dalj časa v
stavko v Detroitu in Point
in končno zmagala v dob-
meri, se druge unije v tej
striji še niso spopadle z de-
jalci. Utrle pa so pot in
drie do stotisočev neorganiz-
nih avtnih delavcev, ki so
vič v zgodovini te indu-
pričeli zbirati pod prapo
unionizma.

Avtni magnetje v Detroit
koncem zadnje zime in s
kom spomladni prvi imeli
viti z resnejšimi upori in
kami. Delavcem te stavke
prinesle posebnega izboljš-
Zaustavile so le degrad-
plač ter delavcem pokazale
organizirane sile. Slednje
la še največja pridobitev
gotovo v večji meri odgov-
da so se delavci v prece-
meri otresli strahu pred
dajalcem in da je med
večje zanimanje za unijo.

Magnatom gre predves-
to, da ubijejo ta duh rebel
in vizijo unionizma. Če
mogli storiti z denarjem, bi
je blagajne najbrž radi o-
naširoko. Ampak je ideja
nejša kakor denar. S st
najbolj izurjenih mehaniki
ta želja postala še bolj re-
ša in radi tega misel, da
žejo pravilnik.

Razen General Motors s
druge avtne tovarne v Det-
in Pontiacu podpisalo pos-
z Mechanics Educational
ciety - Packard Motors,
son Motors, Continental M
in Murrey Body korpor-
(stavka ni bila naperjena
Fordu in Graham-Page ozi-
te družbe niso bile prizade-
nji). Isto je storilo tu-
manjših podjetnikov, ki so
nizirani v Jobbers Associ-
in 19 neodvisnih tovarna-
ki delajo za velike kompan-
Mehaniki so dosegli min-
no plačo 85c na uro in n-
malni delovnik 40 ur na
S to pogodbo so delavci
pridobili v manjših podjet-
kjer je bila plača zbita za
kvalificirane delavce na 5
uro, delovnik pa je znašal
po 12 do 14 ur.

General Motors in njen
družnice niso hotele prizna-
niti, niti se z njo pogajati.
ne openskarske tovarne to-
stoje. Unija pravi, da ima
000 članov v Detroitu, Flintu
Pontiacu. Krajevne posto-
je ustanovila tudi v Day
Toledu, Clevelandu in New
ku. Sprejema le mehanike,
lovake orodja in žigov v
dustriji. Med njo in Ame-
delavsko federacijo ni no-
stikov in tudi ni izgledov, da
de do zblizanja.

Glavne mase navadnih
pol izučenih delavcev, ki
minirajo v industriji, so se
unije. Ti delavci se organ-
jo v tovarniških unijah A-
ške delavske federacije, ki
enkrat še samostojne, ne
jih ne ovirajo unije, ki si
jurisdikcijo nad raznimi st-
mi. Če te unije pristane-
avtni delavci dobe industr-
unijo, čemer pa se zaenkrat
upirajo, so izgledi za usid-
unionizma v tej industriji

Industrija jekla pod NRA

Tradicionalni ameriški "individualizem", najbolj značilen v jeklarski industriji, se je pred kratkim sestel z novimi smermi, ki jih odseva "New Deal". Izid je bil odobrenje kodeksa za jeklarsko industrijo. Dve različni naziranj sta se srečali in pobotanje med njima je bilo pretežno, da bi uspelo naenkrat. Preveč nezaupanja je bilo na obeh straneh. Kodeks je bil dejanski odobren le kot poskus in vetja le za tri mesece, nakar postane stalen. Predsednik pa si pridržuje pravico, da ga spremeni.

Določbe kodeksa

Organizirano delavstvo ni dobilo vsega v tem kodeksu, kar je iskalo za jeklarske delavce. Pridobilo pa je važno začetno stabilizacijo v industriji, ki je toliko let odvrčala vsak poskus organiziranja svojega delavstva.

Kodeks pripoznava načelo kolektivnega pogajanja za jeklarske delavce. Že to načelo samo na sebi se protivi dosedanjemu postopanju glavnih jeklarskih družb. Po štrajku l. 1912 so jeklarske družbe prelozile vsako zvezo z organiziranim delavstvom in so se borile proti vsakemu poskusu organizacije. Kdorkoli je bil le na sumu, da deluje za unionizacijo, je bil bojkotiran od družb. Na drugi strani so družbe pospeševale razvoj takozvanih "kompanijskih unij", tako da je danes več ko 100.000 jeklarskih delavcev včlanjenih v teh "unijskih".

Kakor stvari danes stoje, smejo se delavci pogajati kolektivno potom zastopnikov, ki jih izberejo. In izbrati si smejo take zastopnike, kakršne si oni želijo. Njihova stvar je, dali si izberejo "kompanijske unije" ali druge delavske organizacije kot svoje polnomočne zastopnike. Kako bo to dejanski izvedeno, se bo šele videlo.

Uveden je bil teden 40 ur za šestmesečno dobo. 40 ur na teden je povprečni maksimum, ali v nobenem tednu se ne sme delati več ko 48 ur. To je nekaj bistveno novega v jeklarski in-

dustriji, kjer se je še pred nekoliko leti smatralo uvedenje tedna 54 in pol ur. kot velika koncesija za delavstvo. Obelodanilo se je, da celo l. 1931, ko je bilo toliko tisoč jeklarskih delavcev nezaposlenih, povprečni "full time" v tej industriji je bil čez 52 ur in pri plavžih celo 57 ur na teden. Na podlagi sedanje produkcije 40-urni teden pomenja, da bo približno 150.000 delavcev zopet zaposlenih. Obenem se odpravi staro zlo v tej industriji — sedem dni dela vsak drugi teden pri plavžih.

Pred l. 1922 se je v jeklarnah in železarnah delalo v dveh šiftih, delalo se je torej po 12 ur na dan, dočim so imeli nekateri delavci tudi "dolge šifte" 18 in celo 24 ur.

Kodeks določa minimalne plače za navadne delavce v raznih pokrajinah, od 25 centov v južnih državah do 40 centov v okrajih Pittsburgh, Youngstown, North Ohio River, Detroit, Toledo in Colorado. Za delavce, ki so dne 14. julija 1933 dobivali več ko običajno mezdo za navadne delavce, je določen 15-odstotni povišek mezde. To je važno, ker določene minimalne mezde niso nikakor zadostne za dostojno vzdrževanje delavčeve družine.

Kodeks jekla in železa se nanaša na kakih 400.000 delavcev v tej industriji. Več kot 40 odstotkov izmed od teh je tujerodcev in približno 14 odstotkov so sinovi tujerodcev.

Človeški problemi v jeklarski industriji

Jeklo pod NRA utegne pomenjati novo dobo v jako dramatični zgodovini te industrije. Produkcija železa je bila vedno spektakularna, toliko v mogočnosti in moči te industrije, v njenem obratu in metodah, kolikor v njenih bojih z delavstvom.

Ta industrija je visoko organizirana in centralizirana in najbolj zastopa duh in naziranje, ki gre pod imenom "Rugged Individualism". Da se je tako hitro ta dežela gospodarsko razvila, se pripisuje raznim okolščinam, ali jako važna okol-

ščina je bila raba jekla in železa kot sredstva za gospodarski napredek.

V tem razvoju je jeklo postalo ena izmed osnovnih industrij Združenih držav. Zgradilo je pol stotine velikih jeklarskih središč ob reki Ohio in njenih pritokih, ob pristaniščih severnih jezer, ob železnih rudnikih blizu Lake Superior in v pogorju Juga. Razvila se je produkcija v velikih masah in zgradile so se čudesne tovarne, ki o-mamljajo s svojo veličino in silo.

Velika jeklarska industrija je napredovala v sili in bogastvu, ni pa bila toliko uspešna v reševanju človeških problemov, ki jih prinaša izdelovanje jekla. Zgodovina napredka jeklarske industrije v Združenih državah je bila tudi zgodovina ostrih in trpkih bojev med jeklarskimi družbami in njihovimi delavci.

Pripoznanje pravice delavcev do kolektivnega pogajanja je zato važen začetni korak napram reševanju teh človeških problemov.—FLIS.

Nemški kapitalisti postanejo le "Nemci"

Likvidirati so pričeli svoje zunanje interese. Korak pomeni da se pripravljajo na vojno

Berlin. — (TIS) — Da nemški kapitalisti vidijo vojno na horizontu, je najboljše znamenje v tem, ker so pričeli likvidirati svoje zunanje interese. Med prvimi, ki so sklenili postati le "Nemci", to je posvetiti vsa svoja finančna in industrijska sredstva le "domovini", je mogočni Siemensov trust.

Pod to krinko je ta trust sklenil, da se popolnoma umakne iz Poljske, kjer ima večja industrijska podjetja in finančne interese, katere je prepisal svoji avstrijski firmi istega imena. V slučaju, če pride do vojne in je Avstrija nevtralna, si je s tem korakom zavaroval svoje interese pred konfiskacijo na Poljskem.

Splošno mnenje zunanjih opazovalcev je, da je to le dokaz, da pripravlja Hitlerjeva Nemčija

teren za vsa eventualnosti. Z likvidiranjem svojih zunanjih interesov in transferiranjem istih v področje nevtralnih skupin se bodo nemški kapitalisti zavarovali pred sekvestriranjem svojega premoženja v sovražnih deželah v slučaju vojne.

Za nemški kapitalizem je o nova politika. V preteklosti in posebno v povejnih letih so radi izgub kolonij bili zelo aktivni pri iskanju svojih gospodarskih "sfer". Dokler se ni povspel na krmilo, je to propagiral tudi Hitler. Sedaj, ko je Nemčija postala varna za velekaptalizem in ko narašča vojna nevarnost, pa vidijo, da bodo njih interesi bolj varni v domačih mejah.

Deflatiral pobožništvo Rockefellerja

New York. — Bogoslovci Union Theological Seminara so te dni poslušali Frank L. Palmerja od Federaliziranega tiska, ki jim je predaval o delavskih bojih v kraljestvu pobožnega Rockefellerja, ki prispeva večje vsote tudi za vzdrževanje tega semenišča in milijonarske Riverside cerkve.

Študentom je predaval na dan šestletnice, odkar so bili masakrirani rudarji v Columbinu, Colo., po Rockefellerjevih pobožnikih. "Odkar je prišlo do prejšnjega masakra v Ludlowu leta 1914, so časopisi in cerkve pričele slikati Rockefellerje za vzorne kristjane, filantropce in liberalce, v resnici so pa največji izkoriščevalci delavstva," je Palmer povedal bogoslovcem.

Stavka avtstih delavcev v Penni

Philadelphia, Pa. — Pri avtni tvrdki Budd Body Corp. je v tem mestu zastavkalo nad 2800 od 4000 delavcev. Zahtevajo minimalno plačo \$5.50 in \$6.50 na dan ter 35-urni tednik. Delavci so organizirani v United Auto Workers uniji, ki je del ADF.

Družba pravi, da se bo pogajala le s svojo kompanijsko unijo, v kateri so njeni bosai in podrepaniki, ne bo pa imela opravka z delavsko unijo. Spor je bil izročen vladnemu delavskemu odboru, ki je pozval Budda, lastnika, predse.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINGENT CAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 LAWRENCE GRADISHEK, tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....906 E. 74th St., Cleveland, O.
 JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.....1108 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik.....595 E. 140th St., Cleveland, O.
 ANTHONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
 JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

FOROTNI ODBOR:

JOHN GORŠEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
 ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
 JOHN TRČELJ.....Box 287, Strebane, Pa.
 FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
 FRANK BARBICH.....16010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBOR:

FRANK ŽAITZ, predsednik.....3639 W. 30th St., Chicago, Ill.
 FRED MALGAI.....25 Central Park, Peru, Ill.
 JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

FORUM—Korrespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši tabele: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se naslova na predsedništvo. VSE DENARNE pošiljave in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote vedno naj se pošiljajo na gl. tajništvo. Vse stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora, naj se pošiljajo na bol. tajništvo. Vse stvari v zvezi s blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo. VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Franku Talamu, predsedniku nadzornega odbora. VSE PRITOŽBE na gl. poslovni odel se naj pošiljajo na John Geršika, predsednika poslovnega odbora. VSE DOPISI in drugi spisi, naznanila, oglašila, naročila in splošne vse, kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošilja na "PROSVETA," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows: Communications for the supreme president should be addressed to him. All remittances of money and business concerning lodges and members other than club benefits should be addressed to the secretary's office. Matters of club benefit should be addressed to the assistant secretary. Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.

Rooseveltovo pomočnik pustil službo

Washington, D. C. — Profesor O. M. W. Sprague, pomočnik zakladni tajnik, je 21. t. m. resigniral in obenem izjavil, da je pustil službo zato, ker se ne strinja z Rooseveltovo valutno politiko, katera po njegovem mnenju vodi v inflacijsko paniko in popolen polom kredita federativne vlade. — To je že tretji zakladni uradnik, ki je rebeliral proti Rooseveltu. Zakladni tajnik Woodin je bil poslan na "dopust" in njegov podtajnik G. Acheson je tudi pustil službo.

KNJIGE S. N. P. J.

Pri Prosveti oziroma Književni Matici SNPJ imamo na rokah še nekaj dobrih knjig in če katero želite naročiti, sedaj je čas za to.

Ameriški Slovenci, stano.....	65.00
Slovensko Angliško Slovnica....	2.00
Zajednici.....	1.75
Zakon Hogenovje.....	1.50
Peter Malaventura v kabaretu..	1.50
Jimie Higgins.....	1.00
Hrbtenica, igra.....	.50
Med brati, igra.....	.50

Denar in naročila pošljite na naslov: PROSVETA, 2657 S. Lawndale Avenue.

TAKO OKROGLE, TAKO TRDNE, TAKO POLNO NABASANE

Luckies lahko vlečejo -gore enakomerno

Lahko je vedeti, čemu toliko žensk daje prednost Lucky Strike. Luckies so polno nabasane s dolgimi nitkami izbranih vrst tobaka, okrogle in trdne prav do koncev. To pomeni, da Luckies vedno lahko vlečejo, vedno gore rahlo. To tudi pomeni, da ni nerodnih zrahljanih koncev, ki bi se prijemale ustnic ali mečali lepe stvari v ženski torbici. In vsak dan pokaže več in več žensk, da jih cenijo, s tem, da pravi jo "Luckies ugajajo."

VEDNO najfinejši tobak
VEDNO najfinejša izdelava
VEDNO Luckies ugajajo!

"It's toasted"
 ZA ZAŠČITO GLA — ZA BOLJŠI OKUS

Copyright, 1933, The American Tobacco Company

Louis Adamič

SMEH V DŽUNGLI

AVTORIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRISILJENCA
Poslovenil Stanko Leben

Potem se je obrnil k novincu na drugi strani od mene, k majhnemu debelušnemu židovskemu mladeniču v zmečkani, nerodni volneni uniformi, ki mu je silo slabo pristojala. Drobne kapljice potu so mu na gosto pokrivalo obraz. "Za Boga, kakšen sijajen fant!" je vzkliknil Blakelock ter se za neskončno dolg trenutek zastrmel v Žida s porogljivo dobrovoljnostjo, dočim je žrtev, ki ji je pot v curkih lil po zardelem obrazu, začela mencati, se zvijati in tezo telesa prekladati z ene noge na drugo. "Koliko pa ste stari?"

"Tri in ... tri in dvajset let, sir."
"Tri in dvajset let! Sijajen dečko ste zares! Zares sijajen!" je ponavljaj Blakelock z globokim prepričanjem, toda v hladnem lesku njegovih oči se je prevračalo tisoč nagajivih hudičkov. Potem se je pripognil ter s svojimi velikimi, od solca ožganimi rokami začel otipavati novinceve noge, zadnje dele, hrbet in roke, a puščajoč docela v nemar lahko izbušnjeni trebušček. "Sijajno! Armada je ponosna, da dobi v svoje vrste toliko obetajočega mladega moža, kakršni ste vi! Brez dvoma ste tudi vi stopili v armado, da bi svet očuvali za demokracijo?"

"Yes sir," je pritrdil novinec.
"Izvrstno! Izvrstno!"
Podčastniki za Blakelockovim hrbtom so pokali od zadržanega smeha.

III

Ko smo zvečer sedeli za mizo ter večerjali, sem ujel pogovor med narednikom, ki je sedel na koncu mize, in med novodošlecem, ki je bil že služil v armadi in se je sedaj nanovo priglasi in kot tak imel pravico, da se pomenjuje s starim vojakom redne vojske že prvi dan, ko je bil uvrščen v polk. Videti je bilo, da je narednik poznal Blakelocka že dolgo let.

"Čuden ptič, zares," je razlagal. "Videli ste, kaj je delal danes popoldne. Tako dela vedno, kadar ni krog njega nobenega višjega, da bi ga gledal. Včasih pa se niti za to ne zmeni. Je že tako z njim, da se rad pozabava na račun prostakov in se zlasti rad ponorčuje iz novopečenih židovskih novincev. 'Za Boga, kakšen sijajen fant! Zares sijajen!' — in potem vam gre in ga otipava od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor, kakor če bi bil konj ali krava ali puran, ki bi jih kanil kupiti, pri tem pa skuša v ubogem butcu zbuditi prepričanje, da je najmanj tak ko Benny Leonard. Tako je prijazen, da ne zapre ust niti največjemu čvakaču, marveč mu čestita na njegovi razumni zunajnosti ter ga še povpraša, koliko po njegovem tehta mesec, ali koliko je od zemlje oddaljeno sonce ali kaj drugega, kar ni manj blazno. In če odgovorite, da ne veste, vam bo obrazložil, kako je stvar treba izračunati — v resnici je namreč prava potujoča enciklopedija —, ter vam naroči, da se po dveh urah in štirinajstih minutah zglasite pri njem z odgovorom. Zato je bolje, če takoj blekneš karkoli, zlasti, ker bo tvoj odgovor sprejel vedno kot docela pravilen. . . . Stari vojaki tod okrog ga dobro poznajo, stavim pa, da se bo imenitno zabaval s temi novinci. Tako dela namreč vedno. Novinci mu gredo najboljše v slast, zato si jih privoščil najrajši. To ti je glava, da malo takih! Sam ne vem, kolikokrat so ga že preiskali vojaški zdravniki tu in prej na Otokih, hoteč dognati, ali je vse v redu z njegovo glavo; z druge strani pa je mož mnogo presiljen za najučenejšega med njimi, da bi ga mogel proglasiti za blaznega. Pravijo, da

je eden najboljših častnikov v armadi. Sam sem slišal trditvi druge častnike, da je preveč pameten in duhovit, ker s tem samemu sebi škoduje. Ze dve leti je sedaj tega, odkar služi v našem polku, pa ga še ni bilo poveljnika, ki bi ga bil za stalno postavil na čelo te ali one stotnije. Največkrat ga uporabljajo za posebne posle, za upravnika vojaške prodajalne, za sodnega maršala, ali pa ga pošiljajo na mapiranje v džungle. Sedaj ga je stara sablja, reči hočem "polkovnik", pustil tu v taborišču, da vežba te novince — on, po činu najstarejši kapitan v armadi!"

Po večerji sem se malo razgledal po garniziji. Lonie ni hotel iti z menoj; marno je pregledoval opremo, ki jo je bil pravkar prejel. Nameril sem se proti častniškim stanovom, ne da bi bil točno vedel, kam me nese korak, ko sem nenadoma opazil belo oblečeno postavo, ki mi je iz somraka prihajala nasproti z odločnim korakom. Ko sem spoznal Blakelocka v tropski uniformi, sem se mu hotel izogniti, toda bilo je prepozno.

Na moj pozdrav je odgovoril strahovito rezko in kratko, nato pa se je postavil predme ter me skozi somrak z napetim zanimanjem začel ogledovati od nog do glave. Bela uniforma in zlati našivi so dajali njegovemu temnopoltemu obrazu s prodirnimi očmi, ki so strmele vame, čudno grozljiv izraz, da me je hladno izpreletelo po hrbtu.

"Kako vam je ime?" me je vprašal.
"Povedal sem mu svoje ime."
"A tako! Slovan torej!"

In v moje velikansko začudenje je začel govoriti neko mešanico iz ruščine, češčine in srbsčine, ki mi je ni bilo težko razumeti. Višek zgovornosti pa je dosegel, ko je začel peti hvalo moji zunanosti. Ali sem morda potomec samega kraljeviča Marka (junaka srbskih narodnih pesmi)? Ne? No, tudi tako sem zal in pogumen fant in Amerika, dežela vseh svobodnih in neustrašenih ljudi, je ponosna, da me šteje v vrstah svojih borcev demokracije.

Do onemelosti me je presenetilo njegovo poznanje Srbije; šele pozneje sem odkril, česar takrat še nisem vedel, da se je udeležil zadnje balkanske vojne kot vojaški opazovalec.

Potem mi je otipal roke in pri tem mi kakor kak Bernarr Macfadden toplo priporočal, naj pazim na svoje zdravje, češ, zdravo, čvrsto telo je vojakov največji zaklad. Ali bijem žogo? Igram tenis? Sem dober tekač? Ali znam jahati? Plavati morda? Kaj? Kako? Plavati da ne znam? "Čakajte, naučil vas bom." In meni nič tebi nič je kar takoj ukazal, naj prinesem velik špecerjski zaboj, ki ga je opazil v bližini, mi rekel, naj ležem nanj na trebuh, in tako sem pod njegovim nadzorom moral izvajati vse plavalne gibe. "To je vse, kar je treba znati."

Ko je bila vaja v plavanju pri kraju, mi je rekel, naj snamem klobuk. Potem me je s prsti prijel za brado, mi sukaj glavo sem in tja ter me ogledoval pozorno kakor poznavalec, ki opazuje silno zanimivo stvar redke vrednosti.

"Res sijajen fant!" je nadaljeval po slovensko, dočim so njegove oči mežikale v porogljivem odobravanju, da sem bil kakor na žerjavici. "Ali vidite onole stavbo iz opeke onkraj ceste?" me je vprašal ter pokazal na poslopje poštnega urada.

"Yes, sir."
"Kaj menite, koliko opek je zazidanih vanjo?"

(Dalje prihodnjik.)

B. K.: Požig nemškega parlamenta—kapitalistična provokacija

Kmalu bo trideset let, odkar so zašvigali plameni iz nemškega parlamenta. Nepopisen teror narodnih socialistov divja od takrat po vsem, kar je Hitlerjevemu režimu in duhu tretje Nemčije nasprotno. Nekaj tednov po požaru v parlamentu so napravili drugi večji ogenj, v katerem so sežgali tiste knjige, ki so govorile drugače, kakor hoče novo fašistični režim Nemčije. Kakor v dobi inkvizicije in katoliške protireformacije skuša fašizem uničiti vse kulturne dobrine, ki presegaajo njegovo območje in njegovo pamet. "Gehorsam und lange Beine", kakor je dejal Nietzsche o germanstvu, je postal idol Nemčije, ki je nekoč rodila Goetheja. Kultura je fašizmu nevarna, zato je fašizem proti kulturi. Kapitalistični sistem je v zatonu, zdaj se brani s skrajnimi sredstvi, laže samemu sebi, govori o preporodu, ki pa ni nič drugega kakor poslednji napor rešiti to, kar se da. Meščanski razred, manifestiran po fašizmu, grize tako rekoč samega sebe. Kulturne dobrine, ki jih je za razvoj človeške družbe v višjo stopnjo doprinesla francoska revolucija, torej dobrine, ki jih je pripravil nekoč meščanski razred sam, so mu danes na poti govore proti njemu in fašisti-

ni meščan jih danes zavrača, zaničuje in uničuje. Edini dedič kulturnih dobrin preteklosti ostane proletarijat. Fašizem je pljunil danes na nekoč najsvetejšo in v razredni borbi s fevdalizmom težko pridobljeno meščansko institucijo—parlament. Toda početje fašizma je strahopetno, sramotno, nizko. Hitler še vedno ne upa priznati, kdo so pravi požigalci parlamenta, četudi ve danes že vse svet zanje. Preiskovalni sodnik, državosodni svetnik Vogt, se je trudi mesece in mesece, da je "pripravil" material za obtožnico, Hitler je celo zagrozil, da bo dal krivce javno obesiti, če ne bodo govorice, da so narodni socialisti sami sežgali parlament, ponahale. Proces se vleče skoraj že dva meseca. Torgler in Bolgar Dimitrov. Popov in Tanev čakajo na hitlerijansko obsodbo. Hitlerijanska justica se pripravljaja na zločin, ki ga pa mora svet preprečiti. Ni dovolj, da so v svojih ječah pobili, postrelili že toliko in toliko ljudi, da so mnoge s mučenjem pripravili do samopomorov, zdaj hočejo povsem legalno slaviti svoj triumf, kakor rimski cesarji nad vojnimi ujetniki. Kajti tudi obtoženi Torgler in Tanev so vojni ujetniki, so žrtve razrednega boja današnje družbe. Ne samo zato, ker mu je bil tudi parlament na poti, temveč predvsem zato, ker mu je bilo organizirano marksistično delavstvo trn v peti, je dal nemški fašizem zažgati parlament. Dobro se je zavedal, da bo ljudi

a la Hugenberg, Bruening & Co. z lahkoto odpravil, da pa bo proletarijat zanj trdi oreh. Zato se je bilo treba poslužiti vseh sredstev, od javnega terorja do zvičaje, samo, da se pride do cilja. Kapitalizem je treba rešiti. Naj bo kakor hoče. Toda to skrito nujnost in potrebo je treba maskirati, skriti za idejo borbe zoper tiste, kapitalistični Nemčiji nevarne cilje, za katere se bori ne samo nemški, ampak ves proletarijat. Toda stvar vendar ni bila enostavna. Treba je bilo najti VZROK za teror, ki je bil že davno v glavah Hitlerjevih voditeljev začetan. Treba ga je bilo utemeljiti, in sicer tako utemeljiti, da bi se nad proletariatom lahko zgrajal "VES" svet, da bi prikimali vsi meščanski politiki, da bi vsi kapitalisti poslali denar za borbo proti "rdeči ku-gi."

Zato je bila treba zažgati parlament.

Toda gospoda se je vrezala. Zadeva je prišla na dan. I. Ze takrat, ko se je po časopisih pisalo, da bo Hitler kaj hitro likvidiral tudi Hugenberga, se je obenem namigavalo, da Hugenberg nekaj preveč ve o požaru parlamenta. Danes ni v Nemčiji nobene stranke več, ki bi lahko legalno delovala. Vse meščanske frakcije so zapadle fašistični "Gleichschaltungi". Da tisto namigavanje o požigu parlamenta, ni bilo neutemeljeno, se je izkazalo potem, ko je izšel v inostranstvo vtihotapljeni članek dr. Er-

nesta Oberföhrena, bivšega predsednika narodno-nacionalne državnozbornske frakcije. Dr. Oberföhrena je sicer stalo to življenje, toda dokumenti kriče preko njegovega groba.

Uvodoma ugotavlja dr. Oberföhren, kako neumno so narodni socialisti organizirali napad na Liebknechtov dom, kjer so potem našli "strašno kompromitirajoč" material zoper delavsko stranko, ki je po tistih dokumentih pripravljala revolucijo — čez nekaj dni. Casopisi so pisali v stilu detektivskih romanov o tajnih shrambah, o kletah in katakombah, kjer je našla policija vse podrobne načrte o revoluciji. Admiral v. Levetzov, ki je postal samo ZATO naslednik Papenovega pristaša Meicherja, ker ta NI ZNAL najti nobenih dokumentov proti delavski stranki, je 26. februarja podal uradno poročilo o znameniti najdbi. Znotraj državne koalicije so nastale hude debate. Papen, Hugenberg in Selde so navallili na Goeringa s hudimi očitki, ker se dela s takimi lopovskimi triki. Posebno se je poudarjalo, kako so dokumenti nemogoče slabo potvorjeni, tako da jih nikakor ni mogoče izročiti javnosti. Poudarjalo se je, da bi si bili ponarejevalci morali vzeti za vzgled angleške konservativce, ki so pred leti sijajno ponaredili tako zvano "Pismo Zinovjeva". Ker pa je med tem stvar vendarle prišla v javnost, ni nemški nacionalcem preostajalo nič drugega, nego glasovati za stroge ukrepe proti delavski stranki. Na vse načine pa so se nemški nacionalisti potegovali za to, da se delavska levičarska stranka udeleži vsaj še volitev, ker bi se tako preprečilo, da bi dobil Hitler absolutno večino. Goebels in Goering sta se zato nad nacionalci strašno razburjala. Na vsak način sta hotela doseči prepoved delavske levičarske stranke še pred volitvami. Vendar se jima radi odpora nacionalceve to ni posrečilo, četudi je dodatno k materialu iz Liebknechtovega doma, objavil berlinski "Tempo" že 25. februarja vest o nekem podtaknjenem požaru v gradu.

Zato je bilo treba inscenirati nov udarec zoper obe delavski stranki.

"Vse je bilo pripravljeno. V ponedeljek, 27. februarja, ni bil po čuden način niti od propagandnega štaba nacionalnih socialistov na volilni agitaciji. Gospod Hitler, neumorni govornik, gospod Goebels, gospod Goering sta bila v Berlinu. Pri njih je bil poročevalec "Daily Express", Sefton Delmar. Tako so čakali gospode v prijateljskem krogu na svoj požar."

Ze v tem sestanku in miru je bilo nekaj sumljivega. Nekaj je ležalo v zraku, bolj rečeno, nekaj se je pripravljalo v narodno-socialističnem podzemlju. Neumorni voditelji in govorniki, ki jih je brčkone marsikateri vneta in zaslepljeni somišljenik pričakoval na kakšnem zborovanju, so se kakor igralci pred premijero zatekli v svoje državno-politične kabine, v tihem, mogoče nekoliko nervoznem pričakovanju izredne premijere tretjega carstva.

Medtem so šli poverljenci NSND (NSDAP) pod vodstvom šleskega SA-voditelja, državnozbornskega poslanca Heinesa skozi kurilne hodnike palače državnozbornskega predsednika Goeringa v državni zbor. Za vsakega posameznika, izbranega med SA in SS voditelji, je bilo točno določeno mesto, kjer mora oženj podkiniti. Ko je narodno-socialistični opazovalec v državnem zboru javil, da sta levičarska poslanca Torgler in Koenen zapustila hišo, se je SA oddelak spravil na delo. Ker jih je bilo dovolj, je bilo delo v nekaj minutah končano. Vsi so se nato povrnili v palačo predsednika državnega zbora, kjer so se spet oblekli v SA uniforme in odkoder so lahko tako neovirano ušli. Ostal je samo subjekt Van der Lubbe, ki je iz "previdnosti" takoj vtaknil v odzadnji hišni šep svoj holandski potni list, komunistični letak za enotno fronto, nekaj svojih fotografij, in baje še tudi ikonicico holandske komunistične stranke. Naročen požar je bil tu."

Tako pravi Oberföhren, ki ni nobenega vzroka lagati ali pa se postavljati v obrambo političnega gibanja nemškega proletariata, saj je sam odločno izjavil, da se je on sam kakor njegova stranka z zatiranjem političnega gibanja proletariata sicer popolnoma strinjala. Njemu in njegovi stranki je šlo edino v toliko za levičarsko delavsko stranko, v kolikor jim je bila potrebna zato, da ne dobi Hitler pri volitvah absolutne večine. Enostavna volilna taktika, ki sicer ni obvarovala nemške nacionalne stranke pred kapitulacijo in

likvidacijo, trajnejši pomen ima samo v tem, da je ravno radi te svoje volilne taktike bila prisiljena, izdati tajnost požara in vsaj takrat med štirimi stenami protestirati in oponirati. Toda organizatorji požara so morali doživeti tudi javno blamažo. Napake, ki so jih pri svojem velikem dejanju napravili, so bile usodne zanje, ker so jih izdale ne samo večjemu kriminalistu, temveč so tako otipljive, da jih spozna vsak povprečnik, ki se sicer ne peča s tajnostjo politične kriminalistike.

Tako je pisalo uradno poročilo, izdano v noči požara, takole:

"Ta požig je dosedaj najstrašnejši teroristični čin boljševizma v Nemčiji. Med sto in sto centi, "razdiralnega gradiva", ki ga je pri preiskavi Karl Liebknechtovega doma odkrila policija, so se našla navodila za izvrbo komunističnega terorja po boljševičkem vzorcu. Po teh bi bila državnosloplja, muzeji, gradovi in življensko važni obrati izročeni plamenom. . . . Z najdjo tega gradiva se je unčila načrtovana izvedba boljševiške revolucije. Kljub temu bi naj bil požar državnega zbora znamenje za krvav upor in meščansko vojno. Ze za terek s jutraj ob štirih so bila določena za Berlin ropanja. . . . itd."

Ti "načrti" so bili od policije "odkriti" že 24. februarja. Najkasneje 26. februarja je moral za nje vodeti gospod policijski predsednik, ker ta dan je poročal o svoji slavni najdbi samemu gospodu Goeringu. 25. februarja so po njegovem poročilu ugotovili podtaknjen ogenj v gradu, ki pa je bil "ob pravem času" zadušen. Nastane vprašanje, zakaj ni niti vlada niti policija poskrbela za varnostne ukrepe, ki bi lahko požar parlamenta vsekako preprečili, če je že 24. februarja našla vse načrte, kakor je sama v svojih sporočilih javnosti zapisala. Gospod Goering in gospod v. Levetzov pa nista dala zastražiti niti enega poslopja, o katerem govorijo tisti "načrti" iz Liebknechtovega doma.

Iz tega se jasno razvidi, da niso našli nobenih dokumentov v Liebknechtovem domu in da so samo čakali, da jim "nekdo" užge njim nevsčeni parlament.

Toda to še ni edina napaka, ki so jo zakrivil v lastno škodo.

II.

Kot glavnega požigalca je označila hitlerjevska policija Van der Lubbeja. Kot potujoč delavec je baje prišel iz Holandske. V noči od 17. do 18. febr. je prenočil v Glindowu pri Potsdamu. V gostilni "Pri zelenem drevesu" je pokazal svoj "holandski" potni list in v knjigo je vpisal svoje polno ime, rojstni in domovinski kraj. — 19. februarja je mogoče prišel v Berlin, kjer si je v najkrajšem času pridobil zaupanje v glavnem vodstvu obeh delavskih strank; kajti v prej citiranem sporočilu bemo, da je "požigalec državnega zbora priznal svojo zvezo tudi z nemško socialistično stranko. S tem priznanjem je komunistično-socialdemokratska enotna fronta postala javno dejstvo." — Tako je na zelo lahek in spreten način dosegel po mnenju Goeringove poročevalske službe mladi brezposelni Holanec tisto enotno fronto nemškega proletariata, za katero se je levica borila že več mesecev, pa ni mogla ničesar doseči. V noči pred ime-

novanjem Hitlerja za kancelar sta zborovali vodstvi levičarske desnice, da bi se sporazumeli di proglasitve generalnega štrajka, ki ga je predlagala levičarska imenovanja Hitlerja kancelerja. Pa desnica ni hotela tega sporazuma, izgovorila odloga za premissljevanje in tem njenim premissljevanjem samo Hitler postal kanceler, pak se je polastil tudi vse s katero je poskrbel za svoj brambo in za svoj napad na lavstvo. Enotna fronta je bila tem razbita, ker je desnica dela v generalnem štrajku tek meščanske vojne in je dopustila, da je prišel Hitler oblast. Ni ji bil sicer niti ležen zato, ker jo je praveknam sunil, kakor vse "zopernike prebujenega nemga naroda," vendar je kljub temu dosegel sporazumno fronto — Van der Lubbe. Na vsak način mora biti ta spodek velič talent, ker je pričal vodstvo SDP, da je institucijo, za katero se je borila, jo na vse kriplje zagajala in branila od konca vse vojne naprej, sežgati. . . .

Gospod Hitler in Goering je pravilica za otroke! Pa pripovedujte svojim otrokajti proletarski vam je ne verjeli!

(Dalje prihodnjik.)

TRETJA INTERNACIONALNA IN SOVJETI

Konflikt med tretjo internacionalo in sovjetskimi polituradom

Ko je sovjetski zunanji sar Litvinov odhajal v Ameriko, kjer je imel z Rooseveltdalekosežna pogajanja p nega in gospodarskega pose je pred njegovim odh iz Moskve odigral oster ko med njim in predsedstvtje internacionale. Slednamreč pred kratkim izdako protiameriško brošurkateri se predsednik Roosevelto napada kot največjralec ameriškega delavstse ameriški delavci in fašizivajo, naj se Roosevelti upro. To brošuro vlado predsedstvo tretje internacionale izdati tudi v anglezikumu, čemur se je pa sovjetski urad odločno uprda ne gre, da bi v trenutisovjeti prizadevajo vsviti z Ameriko zopet norin prijateljske razmere, jim tako zelo potrebni, ogočilo predsedstvo tretje internacionale s to sovražno lišam je zagrozil, da če bodali angleški prevod te brobo on odstopil kot zunanjsar. Spor je bil hud, a prestvo tretje internacionakončno moralo izdajo b umakniti in s tem kapitpred političnimi interesi. Ta rešitev je načelnosti, ker kaže, da se draki sklenjejo s sovjeti prske pogodbe, ni več bati skve inspirane komunpropagande.

Alli ste naročeni na "Prosveto"? Podpirajte sv

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrva slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLAN S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vas pojmarni daje vodstvo tiskarne Come smerni, unifikno delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTER

2657-59 So. Lawndale Avenue
Telefon Backvul 4994
Chicago, Ill.

Tam se dabo za bolje tudi vse ostane pojavnost